

ROSENGÅRDS HISTORIA

Rosengårds herrgård byggdes ursprungligen 1817. Den renoverades och byggdes ut 1870. Bilden är från 1893 med gårdens anställda med familjer framför herrgårdens huvudentré. Bilden finns i Rosengårdssamlingen på Malmö Stadsarkiv.

(Text på baksidan av bilden: "Helge Andersson, Stamgatan 7, 212 32 Malmö, överlämnat till Stadsarkivet 22 nov. 1984"),

Rosengård har en lång och skiftande historia. Lämningar visar att området varit bebott sedan forntiden – cirka 4000 f.kr. Från 1000-talet och framåt är platsen känd som Västra Skrävlinge.

Namnet Rosengård nämns första gången i en köpehandling från 1811 då tullfiskal Svedin Karström köper den största gården i Västra Skrävlinge – Rosengård.

Innehåll

Peter Kockum köpte Rosengård på offentlig auktion 1848	3
Hilda och Ida Kockum ärvde Rosengård 1906	4
Förhistorisk tid	5
Västra Skrävlinge by under medeltiden	6
Västra Skrävlinge vid belägringen av Malmö 1644	7
Storskiftet 1772 – 1773	7
Västra Skrävlinge vid enskiftet 1804	7
Tullfiskal Svedin Karström	8
Lantegendomen Rosengård 1811 – 1959	9
Rosengård blir modern stadsdel 1960 – 1975	16
Landshövdingarna i Malmöhus län gav namn åt vägar	17

Texten i "Rosengårds historia" kommer till största delen från det kompendium som författades av Lennart Blom 1975 och som gavs ut av HSB Malmö. Bilderna kommer dels från Rosengårdssamlingen på Malmö Stadsarkiv och dels från Gösta Kockums bok om "Rosengård och familjen Kockum" (utgiven 1963).

Peter Kockum köpte Rosengård på offentlig auktion 1848 för 49 916 riksdaler.

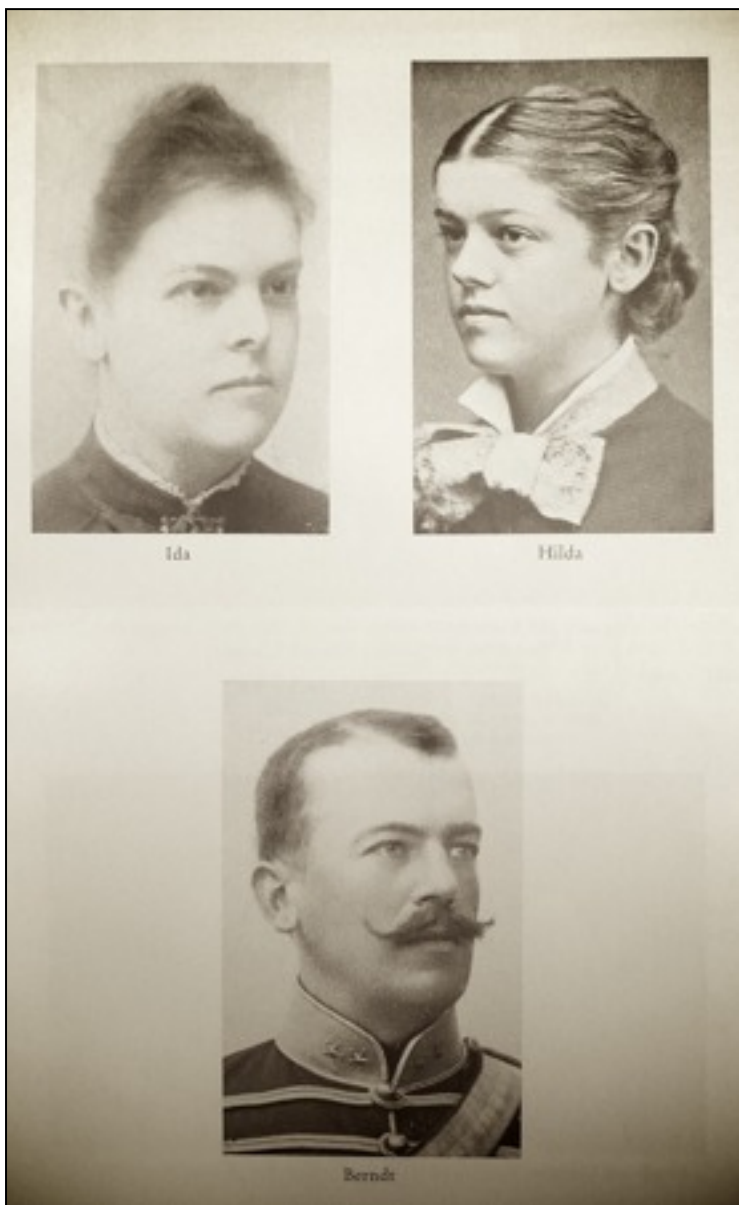

Peter Kockum var född på Bulltofta 1821 och son till godsägare Johan Daniel Kockum och hans hustru Anna Brita (född Bergh). Efter avslutade studier praktiserade Peter Kockum jordbruk på faderns gods, Bulltofta. När han tog över Rosengård var han känd som en kunnig och rationell jordbrukare. Med Peter Kockum började en ny era på Rosengård som utvecklades till ett mönsterjordbruk känt i hela Skåne. 1851 gifte han sig med Hilda Cecilia Bergh (född 1825) och dotter till handlanden Christian Bergh och hans hustru Henriette (född Kockum).

I boken "Rosengård och familjen Kockum" av Gösta Kockum, finns ett antal av Peter Kockums brev till hustrun Hilda publicerade. Brevet är mycket respekt- och kärleksfullt hållna och beskriver vid sidan av rena familjeangelägenheter hur gårdens affärer utvecklas.

(Bilden finns i Rosengårdssamlingen på Malmö Stadsarkiv).

Hilda och Ida Kockum ärvde Rosengård 1906

Peter Kockum avled 1891, sjuttio år gammal. Peter och Hilda Kockum fick åtta barn, fyra pojkar och fyra flickor. Hilda Kockum drev gården vidare under femton år efter Peter Kockums död. När hon avled 1906, åttioett år gammal, fanns tre arvsberättigade barn till Rosengård; Ida, Hilda och Berndt.

Ryttmästare Berndt Kockum sålde 1911 sin del av Rosengård till systrarna Ida och Hilda. Köpesumman var 173 728 kronor.

Efter fru Hilda Kockums död började Rosengård att naggas i kanten. Redan i december 1906 såldes tre mantal till Malmö stad. Marken låg i Rosengårds norra, nordvästra och nordöstra del. Totalt såldes 75 hektar.

Malmö stad angav "att det var klokt och förutseende av staden, att då inköp på rimliga villkor erbjöds, begagna sig deraf".

Motiveringen kunde lika gärna gälla markköpen på Rosengård under 1960-talet.

Lika förutseende var Malmö stad inför inkorporeringen av Västra Skrävlinge socken och staden uttalade "att det var av vikt om staden i denna trakt äger några betydande områden". Det staden tänkte sig var mark för egnahemsbebyggelse.

Västra Skrävlinge införlivades med Malmö stad 1911.

Förhistorisk tid

Thomsons väg och kvarteren i anslutning till gatan är de platser med den rikligaste mängden fornfynd inom Rosengård. Här har funnits bosättningar från förhistorisk tid. Bland fynden finns bland annat avslag och avfall från redskapstillverkning. Här har även hittats delar av en stor trattbägare med en enkel pennsticksornamentik under trattens mynning. Ornamentiken visar att bägaren är tillverkad av den lokala jordbrukargrupp som bebodde området under mitten av yngre stenåldern; 4200 – 3200 f.kr.

Längs Thomsons väg finns även betydelsefulla boplatssfynd från yngre bronsåldern, 500 f.kr. Ett grophus och två liknande lämningar har undersökts och bland annat har silkär, stora förrådskärl samt keramik i form av skålfragment hittats.

Ytterligare boplatser i området har undersökts. Fynden från dessa är daterade till järnåldern, 400 e.kr.

Västra Skrävlinge by under medeltiden

Medeltiden sträcker sig i princip från 1060 – 1520. Under den tiden uppstod den första kyrkbyn i Västra Skrävlinge. Man kan kalla kyrkbyn för "byhem" eftersom alla gårdarna låg samlade runt kyrkan i Västra Skrävlinge.

Malmös reformator – Claus Mortensen – tillträdde som kyrkoherde i Västra Skrävlinge församling 1541. Där Almgården ligger idag gjordes 1971 fynd från nedbrunna hus från 1500-talet. Fynden visar bland annat fönster och fönsterbeslag. Marken där husen låg kallades under 1500-talet för Bykärråkern.

De medeltida kyrkorna placerades vanligen på en höjd. Kyrkan i Västra Skrävlinge är inget undantag. Den första kyrkan byggdes redan på 1200-talet. Den nuvarande kyrkan uppfördes under åren 1862 – 1864. Det mesta av det gamla tornet behölls och blev en del av "nya kyrkan". Kyrkan blev 38 alnar lång (22,42 meter) och 9 alnar bred (5,31 meter).

När predikstolen snickrades och pryddes med vackra sniderier skar man även in årtalet – 1598. Kyrkan utrustades med två kyrkklockor. Den äldsta från 1526 och den största från 1772.

Den nuvarande kyrkan består av torn, vapenhus, långhus, kor och absider. Vapenhuset är en utbyggd förhall på äldre kyrkor där kyrkobesökarna fick lägga av sig vapnen. Koret är kyrkans altardel medan absiden är en halvrund utbyggnad som rymmer sakristia och skrudkammare där prästen förvarar sina dräkter och dit prästen går före och efter gudstjänsten.

När man skulle ge plats för den nya kyrkobyggnaden förstördes några av de gamla gravstenarna. En av de äldsta stenarna blev först lagd över graven för "Lasa Laresen som bodde i Boltofta och døde Anno 1694 den 6 september i sin

ålders 54 år". Den gravstenen hade använts som tröskel vid ingången till kyrkan men fick senare upprättelse genom att man lät mura in den i kyrkväggen. Möjligen var det en åtgärd som genomfördes för att stödja kyrkan på höjden.

Västra Skrävlinge vid belägringen av Malmö 1644

Vid tiden för det hornska kriget (1644 – 1645) då Sverige krigade mot Danmark erövrade den svenska fältherren Gustaf Horn hela Skåne utom Malmö och Kristianstad. Under kriget startade en belägring av Malmö. Belägringen avbröts genom freden i Brömsebro.

Gustaf Horn upprättade bland annat ett härläger i Västra Skrävlinge. Kartskisser från krigsåren visar att byn på 1640-talet hade kyrka och sjutton hus.

När Gustaf Horn bröt belägringen och härläget brändes de sjutton husen. Det är resterna från de ruinerna som återfanns 1971 i samband med schaktningsarbetena på Almgården.

En detalj i sammanhanget är att på den plats där Gustaf Horn upprättade sitt härläger byggdes långt senare Rosengårds herrgård.

Storskiftet 1772 – 1773

Kartbilden över Västra Skrävlinge by året för storskiftet visar ett landskap strimlat av långsträckta men smala åkerlappar.

Marken ägdes av riksdagsmän och handelsmän. Storskiftet innebar att marken samlades ihop så att varje jordägare fick sammanhängande och mer rationellt brukbara egendomar.

Även efter storskiftet låg gårdarna och gathusen fortfarande samlade runt kyrkan och bildade ett byhem.

Rosengårdsvägen – grusvägen – in mot staden har i princip haft samma sträckning sedan medeltiden och är den äldsta vägen i Västra Skrävlinge. Numer finns bara en snutt kvar vid Herrgården. Sedan medeltiden gick vägen från kyrkbyn via kullarna där Herrgården nu ligger fram till Malmös stadsgräns.

Av kartbilden från 1772 – 1773 framgår att väster om kyrkbyn fanns bara åker och betesmarker fram till stadsgränsen.

Västra Skrävlinge vid enskiftet 1804

Enskiftet 1804 – trettio år efter storskiftet – innebar att boningshus och övriga byggnader flyttades från kyrkbyn och placerades i anslutning till respektive jordägares mark.

De två största enheterna vars mark brukades gemensamt av den största gården i Västra Skrävlinge fick ligga kvar i anslutning till kyrkan. Denna stora gård kompletterades med det hemman som senare blev Rosengårds lantegendom – Herrgården.

Tullfiskal Svedin Karström

Svedin Karström, tullfiskal, blev den förste riktigt store jordägaren i Västra Skrävlinge när han köpte byns största gård 1811.

I köpehandlingen nämns för första gången namnet Rosengård.

Förleden "Rosen" förekom vid den här tiden ofta på slott och herrgårdar, till exempel Rosenborgs slott i Danmark. Svedin Karström ägde redan Ulricedahlsgården i Östra Skrävlinge by vars ägor gränsade till Västra Skrävlinge by. Ulricedahlsgården är uppkallad efter Svedin Karströms första hustru, Ulrica Dahl – avliden 1799.

Svedin Karström sålde Ulricedahlsgården 1817. Vid den tiden träffades också en överenskommelse om att anlägga en ny väg genom Ulricedahls ägor från Sallerupsvägen till Rosengård. Båda gårdsägarna skulle ha oinskränkt rätt att nyttja vägen. Rosengårds och Ulricedahls ägare skulle ha varsin nyckel till den grind som markerade gränsen mellan byarna Östra och Västra Skrävlinge. Ulricedahlsvägens almällé förband därmed Ulricedahlsgården med Herrgården på Rosengård. Fortfarande finns en grind vid Östra Kyrkogården där Thomsons väg ändar i Ulricedahlsvägen.

Norr om Skrävlinge byarna låg Bulltofta gård ägd av familjen Kockum. Först av Hindrie Kockum och senare av Johan Daniel Kockum. Bulltofta gård låg i Västra Skrävlinge trots att Östra Skrävlinge by låg mellan. Östra Skrävlinge hörde trots sitt läge till Husie socken. Västra Skrävlinge var i sig en socken där byarna Bulltofta och Västra Kattarp ingick.

Västra Skrävlinge kyrkväg blev därmed familjen Kockums egen kyrkväg, precis som senare även Rosengårdsvägen från Herrgården till kyrkan i Västra Skrävlinge blev Kockums kyrkväg.

Lantegendomen Rosengård 1811 – 1959

Mitt på de 1804 enskiftade ägorna på Rosengårds mark lät Svedin Karström under åren 1812 – 1817 bygga en ny gård och de gamla byggnaderna i byhemmet strax väster om Västra Skrävlinge kyrka revs.

Den nya gården innehöll två boningslängor uppförda 1813 och konstruerade av korsvirkes furutimmer med murat bränt tegel. Boningslängorna avgränsades från loglängan och två ladugårdsbyggnader av ett ekplank med furstolpar. Utanför den västra korsvirkeslängan anlades en ny brunn med pumpverk.

Norr om boningslängorna i korsvirke lät Karström bygga en corps de logis – herrgårdens huvudbyggnad. Byggnaden uppfördes i sten i en våning och placerades med södra långsidan mot planen mellan de båda korsvirkeshusen. De övriga sidorna omgavs av trädgård. Rosengårds corps de logis omfattade tio rum och kök.

Först sommaren 1819 flyttade familjen Karström in på det nybyggda Rosengård.

De första åren hade Karström på Rosengård sex pigor i tjänst, en trädgårdsdräng, två husmän och tio statdrängar varav flera var gifta och hade familj. Tjänstefolket bodde alla på gården.

Senare byggdes särskilda statarhus för statdrängarna och deras familjer. "Stat" är i princip det som statarna fick i ersättning oftast i natura – det vill säga mat och husrum samt en liten del av det som de kunde odla själva och sälja på stadens torg. En mycket liten del av ersättningen för deras arbete var i pengar.

Svedin Karström avled 1834 och begravdes på Västra Skrävlinge kyrkogård strax väster om kyrkan, på den plats där den gamla gården legat innan den revs i samband med att Rosengårds herrgård byggdes.

Efter Svedin Karströms död såldes Rosengård 1835 av änkan, Johanna Karström (född Wiedberg) till makarnas svärson och dotter – handlanden Carl Fredrik Möller och Catharina Elisabeth Möller (född Karström). Handlanden Pehr Frick blev 1840 hälftenägare till gården.

I anslutning till Rosengårds herrgård byggdes statarlängor eller stathus för gårdens statdrängar och deras familjer. (Bilden från 1963, husen revs i slutet av 1960-talet).

Då varken Möller eller Frick var jordbrukare lyckades de inte driva Rosengård med framgång. Det ledde till att Rosengård såldes på offentlig auktion 1848. Köpare var Peter Kockum som betalade 49 916 riksdaler.

Peter Kockum i sin tur var född på Bulltofta 1821 och son till godsägaren Johan

Daniel Kockum och hans hustru Anna Brita (född Bergh).

Efter att ha avslutat studierna hade Peter Kockum praktiserat jordbruk på faderns Bulltofta och var när han tog över Rosengård känd som en kunnig och rationell jordbrukare. Peter Kockum tog senare även över faderns egendom Lindholmen i Svedala.

Med Peter Kockum började en ny era på Rosengård. Under hans ledning utvecklades gården till ett mönsterjordbruk, känt i hela Skåne.

Peter Kockum gifte sig 1851 med Hilda Cecilia Bergh (född 1825) och dotter till handlanden Christian Bergh och hans hustru Henriette (född Kockum) som innehade egendomen Kronetorp i Burlövs socken.

Redan under de första åren på Rosengård anställde Peter Kockum en inspektor och en trädgårdsmästare och tog även emot lantbrukselever. I sin tjänst hade han på 1850-talet tolv gifta statardrängar med familjer, tio ogifta drängar, nio ogifta pigor och en hushållerska. För gårdens anställda byggdes i början av 1850-talet

Efter femtio år behövde Svedin Karströms corps de logis rustas upp och Peter Kockum lät 1870 genomföra en modernisering och ombyggnad som gav byggnaden dess nuvarande utseende.

en bostad åt inspektorn, senare förvaltarbostaden, samt tre statarhus – ett norr om gården och två öster om gården. "Hinahusen" – de andra husen – användes som begrepp för att skilja statarhusen från de byggnader som låg norr om staden. Samtliga statarehus revs i slutet av 1960-talet.

På Rosengård fanns sedan gammalt ett bränneri för brännvinsproduktion. I bouppteckningen efter Catharina Elisabeth Möller nämns att Rosengårds "Bränneri Inrättning" hade 350 kannor brännvin i lager.

Efter femtio år behövde Svedin Karströms corps de logis rustas upp och Peter Kockum lät 1870 genomföra en modernisering och ombyggnad som gav byggnaden dess nuvarande utseende. Uppdraget gick till den kände malmöbyggmästaren Christian Mortensen och omfattade i huvudsak höjning av fasaden, omändring och lyftning av takstolen, uppförande av en risalit det vill säga ett framsprång mitt på södra fasaden med huvudingången och en frontespis (ett parti som skjuter upp

ovanför taklisten) rakt ovanför ingången. Två balkonger byggdes på södersidan, en på vardera sidan om huvudingången och båda med frontespiser rakt ovanför. Vidare byggdes två frontespiser på norra sidan och en terrass anlades framför västra gaveln. Samtliga fönster i byggnaden murades in. Byggmästarens kostnadsförslag slutade på 8 289 riksdaler och 57 skillingar Banco.

Två år efter ombyggnaden av sitt corps de logis upprättade Peter Kockum ett testamentsutkast där han säger; "att tanken jemt och ständigt kommit på mig att jag hastigt kan gå bort, detta till följe av min corpulens och dels till följe av alla de förgelser som arbets- och tjänstefolket oupphörligt förorsakar mig." Efter praktiska anvisningar om förordnande av förvaltare och förmyndare nämner Peter Kockum att de äldsta sönerna Jan och Christian; "såvida de duga till något böra kunna bestyra eller öfvertaga hvardera någon av gårdarna".

Herrskapslivet på Rosengård innebar att många överdådiga middagar gavs för

Efter Peter Kockums död 1891, i en ålder av sjuttio år, drev änkan Hilda Kockum (född Bergh) Rosengård med hjälp av förvaltare. Fru Hilda Kockum avled 1906 i en ålder av åttioett år och hon begravdes på familjegravplatsen på Västra Skrävlinge kyrkogård.

I samband med upprustningen av Rosengårds herrgård 1870 skapades en terrass på den västra gaveln med direkt anslutning till trädgården. Med lite fantasi kan vi föreställa oss att det är arvtagarna till Rosengård som poserar på trappan; Hilda, Berndt och Ida Kockum. (Bilden finns i Rosengårdssamlingen på Malmö Stadsarkiv.)

släkt och vänner. Man umgicks vid denna tid livligt med familjen på Kronetorp, familjen på Bulltofta gård som innehades av Peter Kockums bror – Ludvig Kockum – och med familjen Dieden i Malmö. Det anordnades även fest för gårdens alla anställda, både för dem på stat och för daglönarna. Det var "hystajilled" som

vanligen hölls i slutet av september eller i början av oktober då skördearbetet var avslutat.

Peter och Hilda Kockum fick åtta barn, fyra döttrar och fyra söner, men när Hilda Kockum avled fanns bara tre arvsberättigade barn till Rosengård.

Fru Hilda Kockum – bilden från Gösta Kockums bok om Rosengård och familjen Kockum.

Ida Kockum. Bilden finns i Rosengårdssamlingen på Malmö Stadsarkiv.

Rosengård gav arbete åt folket i trakten, förutom de anställda på gården och statarna. Husmän från byarna Västra Skrävlinge, Västra Kattarp, Hindby och Östra Skrävlinge fick arbete som daglönare särskilt under skördetiden och med betupptagning.

Bilden finns i Rosengårdssamlingen på Malmö Stadsarkiv och av kläderna att döma är den tagen på 1920-talet – kanske i samband med det traditionella ”hystajilled” som vanligen hölls i slutet av september eller i början av oktober då skördearbetet var avslutat.

Genom arv övergick nu Rosengård till döttrarna Ida och Hilda Kockum samt sonen, ryttmästare Berndt Kockum som dock 1911 sålde sin andel (en tredjedel) av gården till systrarna Ida och Hilda för 173 728 kronor.

Efter fru Hilda Kockums död 1906 började Rosengård att naggas i kanten och redan i december 1906 såldes tre mantal till Malmö stad. Marken låg i Rosengårds norra, nordvästra och nordöstra del. Totalt såldes 75 hektar. Malmö stad anförde ”att det var klokt och förutseende av staden, att då inköp på rimliga villkor erbjöds, begagna sid deraf.” Motiveringen kunde lika gärna gälla stadens markköp på Rosengård under 1960-talet.

Lika förutseende var Malmö stad inför den planerade inkorporeringen av Västra Skrävlinge socken och uttalade ”att det var av vikt om staden i denna trakt äger något betydande område.” Det kommunen hade i åtanke var egnahemsbebyggelse. Västra Skrävlinge införlivades med Malmö stad 1911.

Rosengård sålde 1934 även av 7 250 kvadratmeter till den kyrkliga samfälligheten i Malmö. Marken användes till att utvidga den 1921 invigda Östra Kyrkogården. Kyrkogården som är inringad av trädalléer och unika byggnader i form av stora kapellet, mindre kapell, klockstaplar och blomsteraffär skapades av den världsberömde arkitekten Sigurd Lewerentz, som också är en av arkitekterna bakom Malmö stadsteater. Brf Hilda har därmed ett unikt grönområde norr om sina ägor.

När fröken Ida Kockum avled 1939 blev fröken Hilda Kockum ensam ägare till Rosengård.

Rosengård gav arbete åt folket i trakten, förutom de anställda på gården och statarna. Husmän från byarna Västra Skrävlinge, Västra Kattarp, Hindby och Östra Skrävlinge fick arbete som daglönare särskilt under skördetiden och med betupptagning. Även vagnmakare, smeder och mjölnare i byarna utförde arbete åt Rosengård; bysmederna i Östra Skrävlinge och Husie reparerade redskap

Systrarna Hilda och Ida Kockum i trädgården (Hildelund) på Rosengårds herrgård. Systrarna har gett namn åt HSBs bostadsrättsföreningar Hilda och Ida på von Lingens väg. Rättaren – förvaltaren – på Rosengård, Arvid Danielsson, har gett namn åt HSB Brf Arvid på Thomsons väg. När fröken Ida Kockum avled 1939 blev fröken Hilda Kockum ensam ägare till Rosengård. Bilden är från 1925 och är publicerad i olika sammanhang, en kopia finns i Rosengårdssamlingen på Malmö Stadsarkiv.

och skodde hästar och vädermöllorna i Östra och Västra Skrävlinge malde åt Rosengård.

Ännu på 1940-talet åkte Hilda Kockum hästdroska in till Malmö längs Rosengårdsvägen, det vill säga den gamla medeltida grusvägen. I en krök vid Annelund viker vägen av in mot staden via Vitemöllegatan – där nya Folkets Hus var färdigbyggt 1947 – och Hörbygatan och vidare in på Ystadsgatan.

Staden fortsätter under 1950-talet att växa österut via Amiralsgatan. Kolonierna får successivt flytta österut mot Kontinentalbanan och Rosengård.

Exploateringen och byggverksamheten gav Malmö tio år senare en modern stadsdel. Det enda som finns kvar av Rosengårds lantegendom är det som idag kallas Herrgården. Av Västra Skrävlinge by finns egentligen bara kyrkan och

Den sista innehavaren av Rosengård, fröken Hilda Kockum avled 1959 i en ålder av 97 år. Efter hennes bortgång gick den stora kockumska gården hastigt mot sin upplösning. Den hade då varit i Kockums ägo i 110 år. Rosengård köptes av BGB – Malmöbyggmästarnas byggbolag – för att nästan omgående säljas vidare till Malmö stad.

Ännu på 1940-talet åkte Hilda Kockum hästdroska in till Malmö längs Rosengårdsvägen, det vill säga den gamla medeltida grusvägen. I en krök vid Annelund viker vägen av in mot staden via Vitemöllegatan – där nya Folkets Hus var färdigbyggt 1947 – och Hörbygatan och vidare in på Ystadsgatan.

Bilden visar att hälften av husen i brf Hilda är byggda, året är 1969. Året därpå, 1970, var HSBs del av Rosengård med 1 830 lägenheter färdigbyggd.

Totalt byggdes 7 000 lägenheter och 1970 bodde cirka 25 000 personer i stadsdelen.

Hilda ligger mellan von Lingens väg och Staël von Holsteins väg. Innan Hildas sexton huskroppar byggdes var här sankmark och betesmark.

Mellan brf Hilda och Herrgården, rakt över Amiralsgatan var förr sankmark. Här finns nu Rosengårds centrum som 1972 beskrevs som: "Malmöns första kompletta köpcenter med varuhus, specialbutiker, banker, post och kommunala lokaler under samma tak."

Rosengård blir modern stadsdel 1960 – 1975

kyrkogården kvar.

Under inledningen av 1960-talet började Rosengård bebyggas. 1965 stoppades utbyggnaden av stadsdelen på grund av befarade bullerstörningar från flygtrafiken på Bulltofta.

En intensiv diskussion startade om Bulltoftas vara eller inte vara som flygplats. Övergången till bullrande jetmaskiner i flygtrafiken på Bulltofta påskyndade kommunala och statliga myndigheters beslut att bygga den nya flygplatsen Sturup. Det beslutet gjorde att den utbyggnaden av Rosengård kunde återupptas 1967.

1970 var HSBs del av Rosengård med 1 830 lägenheter färdigbyggd. Totalt byggdes 7 000 lägenheter och 1970 bodde cirka 25 000 personer i stadsdelen. Systrarna Kockum har gett namn åt HSBs bostadsrättsföreningar Hilda och Ida på von Lingens väg. Rättaren Arvid Danielsson har gett namn åt HSBs bostadsrättsförening Arvid på Thomsons väg.

HSBs bostadsrättsföreningar Hilda, Ida och Arvid hade under sitt första verksamhetsår en fantastiskt stor cirkel- och gruppverksamhet i bland annat språk, bildvävnad, moped, dans, barn, film och trafikskola. Inte mindre än 1 755 deltagare i 108 grupper genomförde 1 411 sammankomster.

Rosengårds centrum var färdigt i maj 1970 och var "Malmös första kompletta storcentrum med varuhus, specialbutiker, banker, post och kommunala lokaler under samma tak".

Att fröknarna Hilda och Ida Kockum samt rättaren Arvid Danielsson satt namn på HSBs bostadsrättsföreningar på Rosengård kan väl anses rätt ur historiskt perspektiv. Men en del har invändningar

mot de adels- och militärnamn som finns på Rosengårds vägar – gatunamnen i Rosengård talar ett främmande språk. I bostadsområdena vid Folket Hus och på Augustenborg anknöt gatu- och kvartersnamnen till personliga egenskaper och naturens växlingar. Rosengårdsborna förärades istället adresser uppkallade efter bemärkta adelsmän som bland andra friherre Ramel, justitieminister Adlercreutz, greve de la Gardie, greve Wachtmeister och friherre Bennet. En del av dessa herrar blev landshövdingar i Malmöhus län som Carl Georg Sjöblad, överkommendant i Skåne, överamiral och friherre.

I slutordet till faktahäftet om Rosengårds historia som sammanställdes av Lennart Blom på HSB Malmö 1975 framför författaren en önskan:

- Att Rosengårdsborna fortsätter den idédebatt som kommit igång på Rosengård.
- Att bebyggelsen omgestaltas, förnyas och att nya verksamheter, småföretag, torghandel, restauranger och butiker sprängs in i bostadsområdena för att förbättra miljön för de boende.
- Rosengårds centrum kan då bli ett offentligt och kulturellt centrum med post, band, försäkringskassa, systembolag, tandklinik och museum och konferenslokaler.

Landshövdingarna i Malmöhus län gav klingande namn åt vägar i Rosengård

Landshövdingen är regeringsmaktens främste ställföreträdare i länet, chef för länsstyrelsen. Landshövdingeämbetet är en förtroendepost som rekryteras, tillsätts, med högre ämbetsmän eller personer som eljest gjort betydande insatser i det offentliga livet.

Hårds väg

Den första landshövdingen i Malmöhus län installerade 1719. Eftersom Sverige på den tiden och under lång tid var en "krigarnation", var det som regel höga militärer som var "regeringsmaktens främsta ställföreträdare". Därför passade det bra att Carl Gustav Hård blev länets landshövding. Visserligen var hans militära karriär lite rörig; först fänrik, sedan korpral, därefter överste och så plötsligt bara löjtnant för att sedan bli både generalmajor och kaptenlöjtnant. Carl Gustav Hård var en av Karl XII:s favoriter och belönades för sin tapperhet och sitt mod. Inte minst vid Kalabaliken i Bender där Karolinerna hade det het om öronen. Karl XII och fyrtiofem av hans närmaste försvarade där kungahuset mot 10 000 turkar och tartarer. Efter sju timmar, när det brann i alla knutar, gav de upp. Även om många var emot Karl XII:s ständiga krigande, accepterade man när Carl Gustav Hård först blev guvenör och därefter – 1719 – landshövding i Skåne, föreslagen av Karl XII.

Cronmans väg

Johan Cronman tog vid som landshövding 1727. Han hade en imponerande militär karriär bakom sig när han blev landshövding. Han gjorde inte mycket väsen av sig. Residenset vid Stortorget byggdes dock under hans tid. Efter slaget vid Poltava vistades han i ryskt fångläger under tretton år. Det blev han säkert inte munter av.

Bennets väg

Wilhelm Bennet – tonvikten på sista stavelsen – var bara fjorton år när han ställde in sig i ledet. Han blev generalmajor vid 23 års ålder och var en av de djärvaste av Karl XII:s officerare. Speciellt bra lyckades han i slaget om Helsingborg där svenskarna segrade stort.

Åren 1737 – 1740 var han landshövding i Malmöhus län. Hans hustru Magdalena Eleonora Barnekow var en hedervärd kvinna som födde sju barn under sitt 43-åriga liv. Elva av barnen dog vilket visar att hög barnadödlighet drabbade alla samhällsklasser under första delen av 1700-talet.

Sjöblads väg

Carl Georg Sjöblad var son till en amiral och blev endast sexton år gammal utnämnd till underlöjtnant vid Amiralitetet. Det gick illa när han i ryska kriget mot order anföll och förstörde två tredjedelar av den ryska galärflottans huvudstyrka. Han bestraffades för orderbrott men kom undan med sex månaders utebliven lön. – Jag fruktar intet utom fan och tre präster i länet, lär han ha sagt. Lämplig som landshövding ansågs han och residerade i Malmöhus åren 1740 – 1754.

Staël von Holsteins väg

Georg Bogislaus Staël von Holstein föddes i Narva. Han var sju år när han fick uppleva att Karl XII vann slaget om Narva och valet att bli officer var självklart. Under många år tjänstgjorde han vid olika regementen och råkade bland annat ut för fångenskap i Moskva tillsammans med sin hustru. När han blev utväxlad mot en rysk fånge och skickad till Sverige 1711 fick han inte hustrun med sig. Han hörde inte av hustrun och stod just i begrepp att gifta om sig 1722 när

plötsligt hustrun uppenbarar sig. Den tilltänkta hustrun fick vänta på giftermålet med Bogislaus i 39 år.

Landshövdingetiden varade från 1754 till 1763.

Adlerfelts väg

Carl Adlerfelt började sin militära bana som volontär i faderns regemente i Malmö. Han blev snabbt officer och deltog under karriären bland annat under franska fanor. Sedan han blivit landshövding 1764 medverkade han till att storskiftet blev verklighet och att vägnätet moderniserades. Han kom på tekniken att förstärka vägarna med grovt grus och småsten, en metod som skotten Mac Adam tog efter och dessutom fick uppkallad efter sig – mackadam heter det fottfarande. Adlerfelt var energisk, lantmäterikontor upprättades, undervisning och fattigdom tog han itu med och han lät också plantera otaliga pilalléer som ett Skåne dess speciella profil. Sina underlydande höll han hårt, kronofogdarnas arbetsmetoder bevakade han barskt. Han var dessutom gift fyra gånger.

Cronhjelmns väg

Johan Cronhjelm som i likhet med sina företrädare hade en rejäl och respektabel militär karriär bakom sig hade inte mycket av den sjudande aktivitet som föregångaren visat prov på. Han var dessutom lite till åren, obekant med förhållandena i länet, så han begärde avsked redan efter tre år. Frivilligt eller ej vet man inte säkert.

Vid den tiden förekom flera anmärkningsvärt korta "gästspel" på landshövdingeresidenset vid Stortorget. I särklass kortaste tiden hade onekligen Reinhold Johan von Lingen.

von Lingens väg

Reinhold Johan von Lingen har lånat sitt namn till en av de längsta gatorna i Rosengård man hans mandat som landshövding blev kort – endast tio dagar.

Meriterna var det inget fel på. Först gick han till sjöss som matros, men det tog man ur honom när han kom till Frankrike och tvingades göra soldattjänst i fem år. Tillbaka i Sverige blev han kornett, men steg i graderna i samband med utlandstjänster som bland annat förde honom till krigstjänst i Ryssland där man inte ville släppa iväg honom när han begärde avsked för att återvända till Sverige.

Hemma igen blev han så småningom landshövding i Kristianstad under nio år innan han 1772 förflyttades till Malmöhus län där hans höga ämbete blev uppseendeväckande kort. Orsakerna är oklara, troligen var det frihetstidens idéer om ett fritt statskick i stället för det kungliga enväldet som skapade en anda där kungatrogna officerare inte var väl sedda.

Den 3 augusti 1772 tillträdde von Lingen tjänsten som länets hövding, den 13 augusti blev greve Bengt Gustaf Frölich som nyutnämnd landshövding in i sitt tjänsterum.

Frölich väg

Greve Bengt Gustaf Frölich var landshövding knappt fyra år. Han tog sig en hel del ledighet, det borde han inte ha gjort. Greve Thott som vikarierade för greve Frölich, tyckte att arbetet passade honom själv utmärkt. Han förde därför personliga förhandlingar med Gustav III som lät sig bländas av Thotts generösa personlighet och förkortade landshövdingeskapet för Frölich som för att förmås ta avsked fick 25 000 plåtar som "plåster på såren".

Landshövding Tage Thotts namn finns inte inom Rosengård. Hans namn var redan upptaget när gatunätet i Malmö namnsattes. Thottsgatan i Malmö fick hans namn långt tidigare. Tage Thott gjorde en lysande karriär, först som jurist och därefter steg han snabbt på den militära beföringsstegen. Han var en uppskattad person som förlänades höga poster i samhället och så

småningom blev han även adlad. Han beskrivs som medveten och ambitiös karriärst.

Åren 1776 – 1794 var han landshövding i Malmöhus län. Han fick själv sen smaka på att bli ombedd att begära avsked eftersom dåvarande regenten Karl hade en annan kandidat till posten som landshövding.

von Rosens väg

Fredrik von Rosen var landshövding 1794 – 1812. En relativt lång tid. Även han tvingades att mot sin vilja begära avsked. von Rosen var en omtyckt landshövding som ivrig arbetade för enskiftets genomförande. I samband med Skåneallmogens uppror 1811 ansåg man att von Rosen uppträdde för passivt och han tvingades efter en tid att begära avsked. Det var ett impopulärt beslut. Den allmänna uppfattningen var att:

- Ingen av Skånes landshövdingar har gjort Skåne så mycket nytta och ändå är han den ende som på befallning måste ta avsked.

von Rosen var dock inte den ende landshövdingen som tvingades bort från sin tjänst.

af Klintbergs väg

Wilhelm af Klintberg är ett bra exempel på att landshövdingeämbetet började erbjudas till akademiskt välutbildade ämbetsmän i staten, gärna jurister. Kort innan han tillträdde landshövdingebefattningen svingade han sig upp till justitiekanslerämbetet och han adlades redan 1807. Klintberg gjorde inget större väsen av sin verksamhet. Det var först när han suttit som sekreterare hos bondeståndet vid 1800-års riksdag som han visade sina talanger. Speciellt utmärkte han sig i samband med att Högsta Domstolen bildades. Då blev han justitieråd med en lön på 4 000 riksdaler banco som dock snabbt ändrades till 2 500. Då tackade Klintberg nej till den högsta befattningen och återvände till sin mer inkomstbringande domsaga i

Småland. Han kallades snart tillbaka, som tillförordnad justitiekansler. Man behövde hans tjänster som duktig administratör. Han blev så framgångsrik att kronprins Karl Johan skickade honom till Malmö för att ta över von Rosens sysslor. von Rosen var då tjänstefriförklarad.

Den fattige prästsonen från Härslöv återvände som länets högste styresman. Bland hans första insatser var att systematiskt förbättra vägarna som tidvis var i uruselt skick. Han visade med spade i handen hur det skulle gå till.